

Засновники журналу:
ПВНЗ "Університет економіки і підприємництва"
ПП "Інститут економіки, технологій і підприємництва"

Головний редактор:
Стельмашук А.М.,
д.е.н., професор

Заступник головного редактора:
Капітанець С.В.,
к.п.н., доцент

Редакційна рада:
Капітанець О.М., к.п.н., доцент
Баланюк І.Ф., д.е.н., проф.
Малік М.Й., д.е.н., проф., академік НААНУ

Редакційна колегія:
Березівський П.С., д.е.н., проф.
Дусановський С.Л., д.е.н., професор
Гольденгорін Б.І., д.т.н., професор
Іващук Н.Л., д.е.н., проф.
Калінчик М.В., д.е.н., проф.
Кузьмін О.Є., д.е.н., професор
Лавейкін М.І., д.е.н., доцент
Пархомець М.К., д.е.н., проф.
Садова У.Я., д.е.н., ст.н.с.
Семів Л.К., д.е.н., професор
Шевчук Л.Т., д.е.н., професор

Наукові редактори:
Джерелейко С.Д., к.е.н., доцент
Капітанець Ю.О., к.е.н., доцент
Кравчук Л.М., к.е.н., доцент
Несторишен І.В., к.е.н., доцент
Прус Л.Р., к.е.н., доцент
Пуцентейло П.Р., к.е.н., доцент
Сава А.П., к.е.н.
Туржанський В.А., к.е.н.

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ

Всеукраїнський науково-виробничий журнал

5'2011(8)

Зміст

I. Економіка та управління національним господарством	
Вишванюк М.В., Брус В.Х., Баланюк І.Ф., Матковський П.Є. МОНИТОРИНГ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	3
Мазур І.М. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ВИКОРИСТАННЯ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ.....	7
Шуст О.А. ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАТОСПРОМОЖНОГО ПОПИТУ НА ЗБАЛАНСОВАНІСТЬ ХАРЧУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ	14
Тульчинська С.О. РОЛЬ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАТЬ	19
Лавриненко Л.М. ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ ІІ МОДЕРНІЗАЦІЇ	22
Кобушко І.М. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РИНОК УКРАЇНИ: ПОТОЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ	25
Крамаренко К.М. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ	28
Залюбовська С.С. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ СИСТЕМИ ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ	31
Гуца О.Н., Кирий В.В. ПРИНЯТІЕ КОЛЛЕКТИВНЫХ РЕШЕНИИ: УКРАИНА – ЕВРОПЕЙСКИЙ СОЮЗ ПОСЛЕ 2014 ГОДА	36
Переверзєва А.В. СУТНІСТЬ РИНКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЇХ РОЛЬ У ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	40
Змієнко М.О. ГЕНЕЗИС ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ТЕОРІЇ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ	44
Шпак Л.І. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СУТНОСТІ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ УЯВЛЕНЬ	47
II. Економіка та управління підприємствами	
Іващук Н.Л., Лопушанський О.В., Іващук О.В. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ГАЗОТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ	53
Юкіш В.В. ФОРМУВАННЯ КОМАНДНОГО СТИЛЮ ЛІДЕРСТВА ЧЕРЕЗ ДЕЛЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ І ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	58
Карапетян Е.Т. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	62
Нижник І.В. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО МЕХАНІЗМУ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	68
Герчанівська С.В. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	72
Гунченко О.В. РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА УМОВИ ЙОГО ФОРМУВАННЯ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	75
Литвин А.Л. СУТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ РЕЙТИНГІВ ДЛЯ УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	80
III. Регіональна економіка	
Лігоненко Л.О. ЗМІСТОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА СТРУКТУРИЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ «ЕКОНОМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ»	83
Тихенко Р.В. ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ ТА ІІ ОЦІНКА НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ	90
Николишин Ю.І., Антонюк О.І. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА	95
Ярема Л.В. РОЛЬ ГОСПОДАРСТВ НАСЕЛЕННЯ У РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	98
Крупський В.С. ФОРМИ І НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	102
Болдирєва Л.М., Зернюк О.В. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПОЛТАВСЬКОГО РЕГІОНУ	106
Сукач О.М. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ АВТОНОМІЄЮ ТЕРИТОРІЙ	110
IV. Економіка природокористування і екологія	
Кустовська О.В. ОРЕНДА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ: ПРОБЛЕМИ ТА ЇХ ВИРІШЕННЯ	114
Жук О.П. ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ЧИННИКІВ НА ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ	117
Чумаченко О.М., Жукова М.С. ЕКОЛОГО-ЛАНДШАФТНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕРИТОРІЇ ЯК ОСНОВА РОЗБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОМЕРЕЖІ УКРАЇНИ	121
Стельмашук Ю.А. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИРОДНОГО КАПІТАЛУ	124
V. Інноваційно-інвестиційна діяльність	
Кравчук Н.Я. АСИМЕТРІЇ ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ: ЛОГІКА ПОЄДНАННЯ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ТА УНІФІКАЦІЇ ГЛОБАЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ	129
Дем'янченко А.Г. УПРАВЛІНСЬКА СТРУКТУРА ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ НА МОРСЬКОМУ ТРАНСПОРТІ	138

Редактор:

Довгань О.М.

**Свідоцтво про державну
ресстрацію:**
серія KB № 16753-5327P від
10.06.2010 р.

Рекомендовано до друку
Вченою Радою ПВНЗ
"Університет економіки і
підприємництва",
протокол № 2
від 04 жовтня 2011 р.

Затверджено
Постановою Президії
ВАК України від 22 грудня
2010 р. № 1-05/8
як наукове фахове видання
України

Підписано до друку
14 жовтня 2011 р.

Адреса редакції:
29016, м. Хмельницький,
вул., Львівське шосе, 51/2
тел. (0382) 72-82-50
www.uniep.km.ua
s.kapitanets@mail.ru

Тираж 300 прим.

Формат 70x108/16.
Папір офсетний.
Ум. друк арк. 30,0

Віддруковано з готових
діапозитивів в СМП «ТАЙП»
вул. Чернівецька, 44 б,
м. Тернопіль, 46000
Тел. 38(0352) 52-75-00;
38(0352) 52-61-61

Усі права захищені. Передрук
дозволяється лише зі згоди
автора та редакції. Редакція не
завжди поділяє думку автора й не
відповідає за зміст та фактичні
помилки, яких він припустився.

© ПВНЗ "Університет
економіки і підприємства"
© ПП "Інститут економіки,
технологій і підприємства"

Шевчук А.В. МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ ДЛЯ ОПИСУ ПРОЦЕСУ ЗАЛУЧЕННЯ АБИТУРІЄНТІВ В ГАЛУЗЕВІ ВИЩІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ.....	142
Дропа Я.Б., Данилків Х.П. ІНСТИТУЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОВЕДІНКИ ФІРМ.....	146
Дмитрів В.І. ВПЛИВ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ	151
Новікова Л.А. МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	155
Ткачик Ф.П. ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ ТА РЕГІОНУ	160
Довгань С.В. ДО ПИТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ.....	164
Усюк Т.В. ЗАГАЛЬНЕ ТА ОСОБЛИВЕ У ДЕФІНІЦІЯХ ТЕОРІЇ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ..	169
VI. Облік, аналіз і аудит	
Швиденко М.З., Свиноус І.В. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПІДХОДИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ СТАТИСТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ФУНКЦІОНУВАННЯ ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	174
Отливанська Г.А., Станкевич І.В. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО АНАЛІЗУ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ЗВ'ЯЗКУ	177
Денчук П.Н., Рожелюк В.М. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ВСЕСВІТНІХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ	181
Гордей О.Д. ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНЯ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ.....	187
Проскуріна Н.М. КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ДЕФІНІЦІЇ «АУДИТОРСЬКІ ПРОЦЕДУРИ»	191
Карцева В.В. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	195
Фридель В.І. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЛЕНД-ЛІЗУ: ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ТА СУЧАСНЕ ЗАСТОСУВАННЯ	199
VII. Менеджмент, маркетинг, підприємництво	
Пуцентайло П.Р. ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РИНКУ М'ЯСА ЯЛОВИЧИНИ.....	205
Гречаник Н.Ю. МАРКЕТИНГОВІ АСПЕКТИ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ДИТЯЧОГО ХАРЧУВАННЯ.....	215
Пробойв О.А., Духович Х.В. НАСЛІДКИ ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ ТА ВПЛИВ РЕЦЕСІЇ У ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД НА ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ТОВАРНИХ РИНКІВ	219
Тимчук С.В. РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО АУТСТАФІНГУ У РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТЕПЛИЧНОГО БІЗНЕСУ....	225
Келару І.О. ПРОЦЕСИ ЗЛИТТІВ ТА ПОГЛІНАНЬ ЗА УЧАСТІ ІНОЗЕМНИХ ТНК НА УКРАЇНСЬКОМУ РИНКУ	230
Кривончак О.В. СУТНІСТЬ АГРАРНОГО РИНКУ І ЙОГО РАЦІОНАЛЬНА ПОБУДОВА	235
VIII. Фінансово-кредитна система	
Стельмашук А.М. ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	240
Стадницький Ю.І., Лопатовська О.В. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ БЮДЖЕТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ	247
Гвоздєй Н.І. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ АДАПТИВНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ФІНАНСОВОМУ ПЛАНУВАННІ	251
Довгань Ж.М. РОЛЬ ТА МІСЦЕ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ.....	256
Горин В.П. РОЛЬ БЮДЖЕТУ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ПЕРЕХІДНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	259
Погореленко Н.П., Вінда О.І. ВПЛИВ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	266
Коропецька Т.О., Мельничук І.І. ВИДИ ПОДАТКОВИХ РІЗНИЦЬ ТА НОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО	270
Діденко О.М. АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ПРОГНОЗУВАННЯ КРИЗ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ	273
Дубовик С.В. РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОГО ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ.....	276
Курок О.О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ЗМЕНШЕННЯ ВИТРАТ.....	281
Кіц М.В. ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЧЕРЕЗ МЕХАНІЗМ КРЕДИТУВАННЯ.....	284
Клапків Ю.М. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ФОРМИ ЕФЕКТИВНОЇ СПІВПРАЦІ БАНКІВ ТА СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	287
Перевознюк В.В. ОПТИМІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ УКРАЇНИ	291
Самсонов М.І. МОНІТОРИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ В УКРАЇНІ	297
Стояновська О.А. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ МІЖБЮДЖЕТНОГО ПЕРЕРОЗПОДІЛУ	300
Харіна Н.В. СУТНІСТЬ ТА СКЛАДОВІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЖИТЛОВОГО ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	304
Шинкаренко А.В. ОЦІНКА ОПЕРАЦІЙНОГО РИЗИКУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ ТА ФОРМУВАННЯ РЕЗЕРВУ ЯК МЕТОД ЙОГО МІНІМІЗАЦІЇ.....	309
Критика і бібліографія.....	314
Хроніка подій. Повідомлення	316

Шевчук А.В.,
докторант Інституту регіональних
досліджень НАН України

МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ ДЛЯ ОПИСУ ПРОЦЕСУ ЗАЛУЧЕННЯ АБІТУРІЄНТІВ В ГАЛУЗЕВІ ВИЩІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ

Постановка проблеми. Актуальність дослідження мотивації студентів значно зросли в зв'язку з реформуванням освіти в Україні. Згідно із дослідженнями, учні старших класів при виборі професії керуються, перш за все, змістовною мотивацією (творчий цікавий характер роботи – 95 %), мотивами соціальної значущості (можливість принести користь людям – 85 %); статусні мотиви мають менше значення (високий престиж професії – 35 %, можливість одержувати високі доходи – 6 %) [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Усвідомлено обирати собі майбутню спеціальність в 17 років досить складно, тому в самовизначенні багато хто орієнтується суто на думку батьків, досвідчених друзів або на менші конкурси, завдяки яким зростає шанс з абітурієнта перетворитися на студента. Перед реальною подачею документів у виш і в процесі навчання романтичні уяви зникають і на перший план виступають прагматичні цілі. Вища освіта розцінюється російськими співгромадянами (всі віки і соціальні групи) як гарантія вищого соціального статусу і початок кар'єрних сходів. Молоде покоління прагматичніше налаштоване: диплом розглядається як засіб здобуття хорошої роботи і побудови кар'єри (у великих містах). Це яскраво демонструється гістограмою на рис. 1.

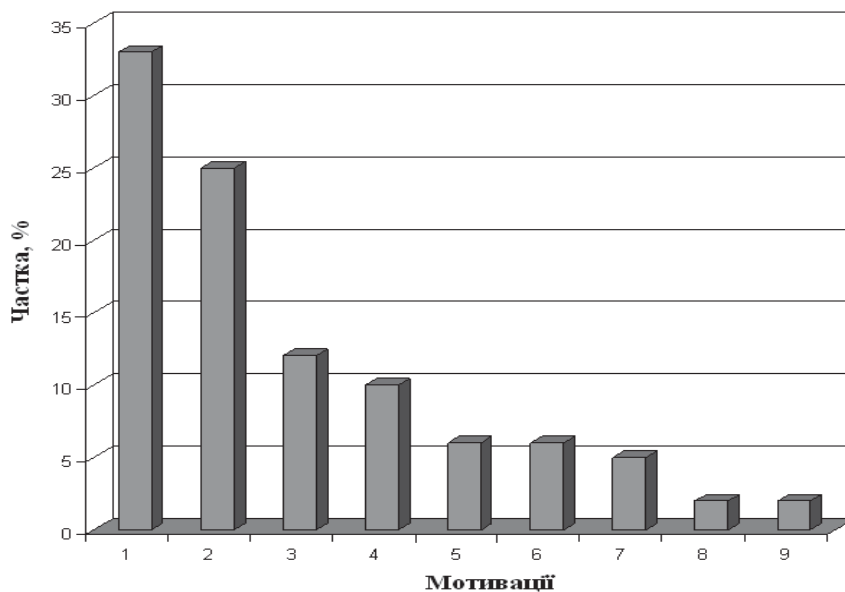

Рис. 1. Мотивації одержання вищої освіти:

- 1 – щоб одержати диплом для працевлаштування на хорошу роботу;
 - 2 – щоб одержати спеціальні знання, стати хорошим професіоналом;
 - 3 – щоб зробити кар'єру;
 - 4 – щоб одержати нові знання, розширити свій кругозір;
 - 5 – щоб опинитись в культурному, освітньому середовищі;
 - 6 – тому, що сьогодні так прийнято;
 - 7 – щоб підвищити свій соціальний статус, вийти за рамки свого оточення;
 - 8 – щоб не служити в армії;
 - 9 – важко відповісти (за даними ВЦИОМ, Росія)
- Джерело : [2]

Схожі результати наведено в незалежних українських [3], білоруських і російських дослідженнях, в яких констатовано, що головним мотивом навчання є одержання диплому і достойної зарплати в майбутньому достатньо легким способом.

Установка на здобуття диплома робить студента, особливо «бюджетника», нерозбірливим у виборі засобів на шляху до його здобуття – нерегулярні заняття, «штурмівщина», шпаргалки тощо [4].

В результаті «по-справжньому» у вузах вчать 15...20 % студентів. Такі цифри оприлюднив міністр освіти і науки РФ А. Фурсенко [5]. Очевидно, що подібні результати можна одержати і українській освітянській системі.

На даний час головним критерієм при прийомі на службу молодого фахівця – уміння і бажання вчитися та наявність досвіду роботи у випускника вузу не є істотною перевагою при працевлаштуванні. Це непрямо підтверджує той факт, що працедавці достатньо зневажливо відносяться до якості знань і навиків випускника вузу; на перше місце вони ставлять особисті характеристики претендента на робоче місце: наполегливість і цілеспрямованість, здатність до постійного самоудосконалення, здатність до навчання безпосередньо на фірмі, роботі на фірмі.

Відтак, реальність є такою, що сьогодні головною мотивацією студента є одержання в майбутньому достойної грошової винагороди. Оскільки перепусткою в новий світ є диплом, а не реальні знання і навички, то його одержання є також не менш значущою мотивацією. Хоча поряд з економічними, соціальними факторами мотивації навчання у вузі повинні розглядатись пізнавальні і культурні фактори, однак, на жаль, для сучасного прагматичного студента вони не відіграють суттєвої ролі.

Згідно із запропонованою реорганізацією системи вищої освіти, коли технічний вуз позбавляється автономності і підпорядковується виробничим дисипативним структурам як допоміжний елемент з гарантованим працевлаштуванням своїх випускників, диплом втрачає свій статус незаперечного документа про підтвердження наявності у випускника знань і навиків, на перший план виступає реальна наявність цих атрибутів, яка легко перевіряється працедавцем практично. Однак мотивація високого заробітку у студента залишається. Відтак, вже виробничі галузі вступають між собою в конкурентні взаємовідносини у боротьбі за абітурієнта, при цьому пропозиція майбутнього рівня зарплати, відтак, і рівня залучення абітурієнтів є головним фактором цієї боротьби з детермінованим кінцем, оскільки кількість студентських місць є обмеженою, що зумовлено реальною потребою галузі у молодих фахівцях.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування процесу конкуренції виробничих галузей у боротьбі за абітурієнтів на основі використання математичних способів, що ґрунтуються на парадигмі складності (синергетики),

Виклад основного матеріалу дослідження. В рамках еконофізики процес конкуренції зазвичай описують біофізичною конкурентною моделлю Лоткі-Вольтера [6], [7]:

$$\begin{aligned} \frac{dN_1}{dt} &= \frac{r_1 N_1 (K_1 - N_1)}{K_1} - \alpha N_1 N_2 \\ \frac{dN_2}{dt} &= \frac{r_2 N_2 (K_2 - N_2)}{K_2} - \beta N_1 N_2 \end{aligned} \quad (1)$$

де індекси 1 і 2 відносяться до конкурентів першого і другого видів відповідно;

N_1 і N_2 – чисельність видів або прибутки фірм (у випадку, що розглядається ці величини можна інтерпретувати як кількість залучених у галузь абітурієнтів);

K_1 і K_2 – граничні густини насичення або ємність середовища, яке може підтримувати існування в популяції не більше K_i особин (гранична кількість студентів, що навчаються в освітянській системі галузі);

r_1 і r_2 – питомі швидкості росту популяції (питомі швидкості приросту студентського контингенту);

α і β – коефіцієнти конкуренції.

Органічним недоліком цієї моделі є те, що вона описує безкомпромісну боротьбу, в результаті якої один з конкурентів зникає або, в кращому випадку, обидва конкуренти частково втрачають свої позиції. Оскільки усередині дисипативної структури «Національна економіка» такий розвиток подій є неприпустимим, то й модель (1) для заявленого процесу є непридатною. Очевидно, що галузі існують у псевдоконкурентних взаємовідносинах. Псевдо – тому що в дійсності галузі є «дружною сім'єю», які не намагаються знищити одна одну, як це відбувається в дійсній конкурентній боротьбі. В результаті такої псевдоконкуренції з'являється не переможець, а лідер в «дружній сім'ї» галузей. В кінцевому результаті лідер намагається досягти процвітання кожного члену «сім'ї», інакше порушується принцип автопоетичності, безперервного самовідтворювання, підтримки своєї ідентичності через постійний пошук і розвиток іншої дисипативної структури – держави, в якій галузі економіки є лише елементами, так само як освітянські системи усередині галузей є лише елементами галузевих структур.

Очевидно, для зазначеної цілі придатнішою є «модель обміну споживчими вартостями», яку потім В. Мілованов використав для узагальнення поняття «ціна» і розробки синергетичної моделі «появи лідера в малих соціальних групах» [8].

Модель має такий математичний вигляд:

$$\begin{aligned} \frac{dx}{dt} &= \alpha_1 - \alpha_2 xy - \alpha_3 x \\ \frac{dy}{dt} &= \beta_1 - \beta_2 xy - \beta_3 y \end{aligned}, \quad (2)$$

Ця модель містить в собі одночасно фактори і боротьби, і конкуренції, і обміну, і взаємодопомоги.

В цій моделі $x(t)$ і $y(t)$ – кількості ціннісних факторів виду x і y в момент часу t , у нашому випадку – кількість абітурієнтів в сферах промислових галузей виду 1 і 2. Величини α_1 і β_2 – постійні інтенсивності припливів ціннісних факторів в сферу взаємодії; в нашому випадку – постійні інтенсивності припливів абітурієнтів в галузі 1 і 2. Очевидно, що ці інтенсивності прямо пропорційні майбутній зарплаті майбутніх інженерів галузі:

$$\alpha_1, \beta_1 \propto S, \quad (3)$$

де S – salary (зарплата).

Якщо розглядати реальні обставини, то на величину інтенсивності припливу впливає і відстань галузевого центру навчання від постійного місця проживання абітурієнта і майбутнього студента, оскільки витрати, пов'язані з мешканням студентів окремо від сім'ї, і витрати на проїзд для навчання в інших місцях часто виступають як обмеження доступу дітей з малозабезпечених сімей. Важливим фактором є і престижність обраної спеціальності. Відтак:

$$\alpha_1, \beta_1 = kSP \times f(r) \quad (4)$$

де P – коефіцієнт престижності професії, в балах;

r – відстань від постійного місця проживання до навчального центру;

k – коефіцієнт пропорційності.

Вплив величини $f(r)$ можна зменшити, якщо навчальні центри у вигляді філіалів наблизити до місця проживання студентів або використовувати дистанційне навчання та електронні підручники для засвоєння теоретичних дисциплін. В цьому випадку для визначення оптимальної кількості філіалів, їх розташування буде доцільно використати досвід, який набуто при побудові регіональної моделі вищої освіти Л. Ісмагілової [9].

Величини $-\alpha_2 xy$ і $-\beta_2 xy$ – відтоки ціннісних факторів x і y відповідно зі сфери взаємодії в результаті обміну (в результаті розчарування студентів в обраній професії). Ці величини мають такий самий сенс, як і величини $-\alpha N_1 N_2$ і $-\beta N_1 N_2$ в конкурентній моделі Лоткі-Вольтерра (1). На коефіцієнти α і β , очевидно, впливають величини прохідного балу у виш x або y : чим він більше, тим більше відтік.

В моделі В. Мілованова [8, с. 93] «величини $-\alpha_3 x$ і $-\beta_3 y$ мають різний соціологічний або економічний сенс залежно від типів ціннісних факторів. Так, зокрема, якщо $x(t)$ і $y(t)$ – знаки уваги подружжя мають цінність у сім'ї, то $-\alpha_3 x$ і $-\beta_3 y$ є відтоки знаків уваги в результаті забудькуватості подружжя їх надавати. Отже, в нашій уяві знаки уваги подружжя мають цінність, а, відтак, володіють цінністю і саме подружжя в очах один одного». Очевидно, величини $-\alpha_3 x$ і $-\beta_3 y$ можна інтерпретувати як дружню передачу абітурієнтів одній галузі іншої задля її підтримки шляхом агітації, тим більше, що кількість навчальних місць є обмеженою. Передача абітурієнтів, можливо, може відбуватись і без волі лідера у міру заповнення навчальних місць. Так чи інакше, така альтруїстичність (або псевдоальтруїстичність) ще більше укріплює позицію лідера і цілком буде вітатись дисипативною структурою «Національна економіка», хоча з математичного погляду це послаблює позицію лідера.

В цьому аспекті ще більш дружньою виглядає модель:

$$\begin{aligned} \frac{dx}{dt} &= \alpha_1 y - \alpha_2 xy - \alpha_3 x \\ \frac{dy}{dt} &= \beta_1 x - \beta_2 xy - \beta_3 y \end{aligned}, \quad (5)$$

однак на початку досліджень ми вважаємо за доцільне обмежитись моделлю (2). Більше того, для спрощення моделі можна прийняти, що $-\alpha_3x, -\beta_3y = 0$. В такому випадку модель (2) набуде вигляду:

$$\begin{aligned}\frac{dx}{dt} &= \alpha_1 - \alpha_2xy \\ \frac{dy}{dt} &= \beta_1 - \beta_2xy\end{aligned}\quad (6)$$

Модель (6) описує взаємодію лише двох партнерів-галузей. В дійсності їх значно більше (важка, легка, харчова промисловості, машинобудування тощо). Для опису взаємодії багатьох галузей модель (6) розширюється, зокрема для трьох галузей вона набуде вигляду:

$$\begin{aligned}\frac{dx}{dt} &= \alpha_1 - \alpha_2xy - \alpha_4xz \\ \frac{dy}{dt} &= \beta_1 - \beta_2yx - \beta_4yz \\ \frac{dz}{dt} &= \gamma_1 - \gamma_2zx - \gamma_4zy\end{aligned}\quad (7)$$

Подібним чином можна врахувати усі галузі національної економіки.

Для вирішення подібних систем ЗДУ вже потрібно застосовувати спеціальні методи розв'язання з метою побудови траєкторій і визначення лідера. Значно простіше в цьому випадку є застосування мультиагентних комп'ютерних симуляцій.

Висновки з проведеного дослідження. Основною мотивацією сучасного прагматичного студента вищих навчальних закладів є одержання диплому, який дає можливість одержати роботу з високим заробітком. При реорганізації освітнянської системи з підпорядкуванням технічних навчальних закладів безпосередньо виробничим галузям фактор наявності диплому набуває формального характеру, однак фактор високого заробітку потрібно враховувати як основний при залученні абітурієнтів до галузевих вищих шкіл. Процес конкуренції галузевих вищих шкіл супроводжується процесом взаємодопомоги. Найбільш придатною математичною моделлю для опису такого складного процесу найбільш придатною є синергетична модель В. Мілованова «виникнення лідерства в групах». Для практичного застосування модель інтерпретовано з введенням понять «заробіток», «престижність професії», «відстань навчального закладу від основного місця проживання студента». В найближчому часі ми маємо намір опублікувати результати досліджень використання моделей в конкретних ситуаціях.

Бібліографічний список

1. Ярошенко В.В. Мотивация выбора профессии и особенности ее развития у учащихся общеобразовательной школы / В.В. Ярошенко. – М. : Просвещение, 2004. – 235 с.
2. Мотивация получения высшего образования для россиян [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://edu-initiative.ru/info/voxpopuli>
3. Садрицька С.В. Мотивація вступу до ВНЗ українських студентів: тенденції останніх років / С.В. Садрицька [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sociology.kharkov.ua/socioprostir/files/magazine/1_2010/2_3_2.pdf
4. Ромакін В.В. Мотивації, переконання та поведінка українських і американських студентів бакалаврату щодо норм академічної культури / В.В. Ромакін // Педагогіка. Наукові праці. – 2010. – Том 136, Випуск 123. – С. 34-41.
5. Зачем мы получаем высшее образование? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.univer.by/zachem-my-poluchaem-vysshee-obrazovanie/3026>
6. Вольтерра В. Математическая теория борьбы за существование / В. Вольтерра : пер. с франц. – М. : Наука, 1976. – 288 с. (переизд.: М.: Институт компьютерных исследований, 2004. – 288 с.)
7. Застосування моделі Лоткі- Вольтерра для опису дуопольно-дуопсонієвої конкуренції / В.В. Козик, Ю.І. Сидоров, І.Б. Скворцов, О.Б. Тарасовська // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №2(104). – С. 252 – 260.
8. Мілованов В.П. Неравновесные социально-экономические системы: синергетика и самоорганизация / В.П. Мілованов. – М. : УРСС, 2001. – 264 с.

9. Исмагилова Л.А. Модель территориального размещения объектов сферы услуг / Л.А. Исмагилова // Вестник УГАТУ. – 2009. – Т.12, № 3 (32). – С. 134-140.

Анотація

Розглянуто основні мотивації навчання студентів у вишах. Показано, що основним стимулом успішного навчання є одержання диплому з метою подальшого працевлаштування на роботу з високим окладом. Для опису процесу залучення абітурієнтів найбільш придатною математичною моделлю є відома синергетична модель «виникнення лідерства в групах», яку інтерпретовано і доповнено.

Ключові слова: мотивація навчання, галузеві вищі навчальні заклади, синергетика, математична модель.

Аннотация

Рассмотрены основные мотивации учебы студентов в вузах. Показано, что основным стимулом успешной учебы является получение диплома с целью последующего трудоустройства на работу с высоким окладом. Для описания процесса привлечения абитуриентов наиболее пригодной математической моделью известная синергическая модель «возникновения лидерства в группе», которая интерпретирована и дополнена.

Ключевые слова: мотивация учебы, отраслевые высшие учебные заведения, синергетика, математическая модель.

Annotation

Basic motivations of students studies in university are considered. It is rotined that the basic stimulus of successful studies is a receipt of diploma with the purpose of subsequent employment on job with a high salary. For description of process of attraction entrants in these schools the most suitable is the known sinergistical mathematical model «origin of leadership in a group» which is interpreted and complemented.

Key words: motivation of studies, technical higher schools of sectors of national economy, synergetics, mathematical model.

УДК 330.341.1:33

**Дропа Я.Б.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту
Данилків Х.П.
Львівський національний університет імені Івана Франка**

ІНСТИТУЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОВЕДІНКИ ФІРМ

Постановка проблеми. Необхідність переходу до інноваційної моделі розвитку економіки України вимагає особливої уваги до дослідження проблем інноваційної діяльності. Адже її стан більшістю експертів-науковців визначається як кризовий і такий, що не відповідає сучасному рівню інноваційних процесів у промислово розвинених країнах. В цьому контексті важливого значення набувають питання впровадження якісно нових механізмів макроекономічного регулювання інноваційної сфери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам інноваційного розвитку та особливостям його регулювання присвячено праці таких видатних економістів, як К.Маркс, М. Туган-Барановський, Й. Шумпетер, М.Кондратьєв, Ф. Гайєк, П. Друкер, К.Фрімен, Ю. Бажал, В. Геєць, А. Чухно та інші.

Незважаючи на те, що питання ефективності інноваційної діяльності дедалі частіше стають предметом досліджень науковців і практиків, цілісна комплексна система ефективного управління інноваційною діяльністю підприємств досі не вироблена. Зокрема, актуальними аспектами сьогодення, які потребують постійного вивчення, особливо зараз, коли Україна проголосила курс на інвестиційно-інноваційний розвиток, є стан, проблеми, джерела фінансування інноваційної діяльності.

Постановка завдання. Метою статті є комплексне дослідження теоретико-методологічних основ оцінки інноваційних факторів економічного розвитку в умовах глобалізації, а також обґрунтування на цій основі головних напрямів удосконалення державної інноваційної політики України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Успішне здійснення інноваційної політики повинно ґрунтуватися на відповідній нормативно-правовій базі. Законодавство України у сфері